voorstel

Zwolle

Raadsbrief

Datum 29 oktober 2026

Onderwerp Wijze van afhandeling van de motie Slava Oekraïne en wederopbouw door een stedenband

Versienummer

Portefeuillehouder Peter Snijders

Samenvatting
Op 13 april 2026 heeft uw raad de motie Slava Oekraïne en wederopbouw door een stedenband aangenomen. Met de motie heeft uw raad het college verzocht te onderzoeken of samenwerking met een Oekraïense gemeente kan bijdragen aan wederopbouw, wederzijdse kennisuitwisseling en maatschappelijke samenwerking, welke gemeente hiervoor geschikt zou kunnen zijn, en daarbij VNG International en Stichting Slava i Volya te betrekken. Tevens is gevraagd vóór de begrotingsbehandeling 2027 te rapporteren over de opties, kosten en mogelijke vervolgstappen.

Het college heeft deze verkenning uitgevoerd. Op basis van gesprekken met VNG International, deelname aan een webinar en veelvuldig overleg met Stichting Slava i Volya constateren wij dat samenwerking met Oekraïense gemeenten kan bijdragen aan wederopbouw en wederzijdse kennisuitwisseling. Deelname aan het huidige programma van VNG International blijkt echter niet passend voor Zwolle. Daarnaast heeft de verkenning geen concrete partnergemeente opgeleverd. Wel wordt momenteel bezien of ontwikkelingen rond een initiatief van Oost NL op regionaal niveau verder verkend kunnen worden.

Bijlagen
Geen

Openbaarheid
☒ Openbaar
☐ Geheim

Wij stellen u voor kennis te nemen van:
de wijze van afhandeling van de motie Slava Oekraïne en wederopbouw door een stedenband

Datum 29 oktober 2026

Inleiding

Op 13 april 2026 heeft uw raad de motie Slava Oekraïne en wederopbouw door een stedenband aangenomen. In de motie wordt het college verzocht te onderzoeken of een internationale samenwerking met een Oekraïense gemeente kan bijdragen aan wederopbouw, wederzijdse kennisuitwisseling en maatschappelijke samenwerking. Daarnaast is gevraagd na te gaan welke Oekraïense gemeente hiervoor geschikt zou kunnen zijn, daarbij VNG International en Stichting Slava i Volya te betrekken en vóór de begrotingsbehandeling 2027 te rapporteren over de uitkomsten.

Met deze brief informeren wij uw raad over de uitgevoerde verkenning.

Kader

Slava Oekraine en wederopbouw door een stedenband

Kernboodschap

De verkenning bevestigt dat samenwerking met Oekraïense partners kan bijdragen aan wederopbouw, kennisuitwisseling en maatschappelijke samenwerking. Het college concludeert dat deelname aan het huidige programma van VNG International en een zelfstandige stedenband op dit moment niet de meest passende route zijn voor Zwolle. In lijn met het advies van VNG International verkennen wij daarom mogelijkheden om aan te sluiten bij bestaande regionale initiatieven en samenwerkingsverbanden. De ontwikkelingen rond Oost NL en de regio Kherson bieden hiervoor aanknopingspunten. Een regionale benadering maakt het mogelijk kennis, expertise en netwerken te bundelen en daarmee een betekenisvolle bijdrage te leveren aan kennisuitwisseling en wederopbouw.

Toelichting

Verkenning via VNG International

In mei 2026 heeft VNG International gemeenten uitgenodigd deel te nemen aan een programma gericht op duurzame wederopbouw van Oekraïne. Om de mogelijkheden voor Zwolle in beeld te brengen is deelgenomen aan een webinar en zijn er gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van VNG International.

Binnen het programma vervullen deelnemende gemeenten twee rollen. De eerste rol betreft het delen van kennis en praktijkervaring met Oekraïense gemeenten op het gebied van wonen, lokale economische ontwikkeling en dienstverlening. Deze thema's zijn door VNG International benoemd op basis van behoeften die tijdens eerdere bezoeken aan Oekraïense gemeenten zijn vastgesteld.

De tweede rol betreft het onderzoeken en faciliteren van vrijwillige terugkeer van Oekraïense ontheemden vanuit Nederland naar Oekraïne. Daarbij wordt gemeenten gevraagd te onderzoeken of hier behoefte aan bestaat bij Oekraïense ontheemden en, indien dat het geval is, terugkeer te ondersteunen door bijvoorbeeld kennis, netwerken en informatie toegankelijk te maken. Het vrijwillige karakter van terugkeer staat hierbij voorop.

Voor het onderdeel kennisuitwisseling zagen wij mogelijkheden. Zwolle beschikt over relevante expertise op onder meer:

- digitalisering en de digitale samenleving, waaronder de samenwerking binnen de Smart Zwolle Alliantie;
- dienstverlening aan ondernemers en economische ontwikkeling;

- klimaatadaptatie, waterbeheer en waterveiligheid;
- slimme mobiliteit, mobiliteitshubs en fietsinfrastructuur;
- samenwerking tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven (triple helix);
- inburgering en participatie van nieuwkomers;
- innovatieve werkwijzen binnen het sociaal domein, waaronder de aanpak Samenspel in de wijk.

Daarnaast constateren wij dat kennisuitwisseling wederkerig kan zijn. Zwolle kan expertise delen, maar ook leren van Oekraïense gemeenten, bijvoorbeeld op het gebied van maatschappelijke en economische weerbaarheid.

Voor het onderdeel vrijwillige terugkeer was meer onderzoek nodig naar de behoefte onder Oekraïense ontheemden en de mogelijke meerwaarde voor Zwolle. Door de aanmelddeadline van 25 mei was daarvoor onvoldoende tijd beschikbaar. Op basis van de beschikbare informatie hebben wij geconcludeerd dat deelname aan dit onderdeel op dat moment een aanzienlijke inzet zou vragen, terwijl de meerwaarde onvoldoende duidelijk was. Omdat deelnemende gemeenten geacht werden op beide onderdelen van het project activiteiten te ontplooien, heeft Zwolle zich niet aangemeld voor deelname.

Wij hebben bij VNG International nagevraagd of het mogelijk was om op een later moment alsnog aan te sluiten bij het programma of op een andere manier een bijdrage te leveren. Dat bleek binnen het huidige programma niet mogelijk en op dit moment is geen vervolgprogramma voorzien. Wel heeft VNG International aangegeven gemeenten die niet deelnemen periodiek te willen informeren over de voortgang van het programma en eventuele vervolgontwikkelingen. Het college blijft deze ontwikkelingen volgen.

Geschikte partnergemeente
De motie verzoekt tevens te onderzoeken welke Oekraïense gemeente geschikt zou kunnen zijn voor samenwerking. Uit de verkenning is gebleken dat VNG International deelnemende gemeenten na selectie zou koppelen aan een passende Oekraïense gemeente. Omdat Zwolle niet deelneemt aan het programma is geen partnergemeente geselecteerd.

Daarnaast hebben wij met Stichting Slava i Volya gesproken over haar contacten met Oekraïense gemeenten en gemeenschappen. Deze gesprekken lopen op dit moment nog, waarbij Slava i Volya heeft aangegeven dat de regio Kherson openstaat voor samenwerking.

Betrokkenheid Stichting Slava i Volya
Conform de motie hebben wij Stichting Slava i Volya nauw betrokken bij de verkenning. De stichting speelt een belangrijke rol binnen de Oekraïense gemeenschap in Zwolle en beschikt over waardevolle kennis, ervaring en contacten met organisaties en gemeenten in Oekraïne.

Gedurende de verkenning heeft veelvuldig contact plaatsgevonden met de stichting. Daarbij is gesproken over de mogelijkheden voor samenwerking tussen Nederlandse en Oekraïense gemeenten, de behoeften die leven bij Oekraïense gemeenten, de kennis en expertise die Zwolle zou kunnen inbrengen en de wijze waarop kennisuitwisseling kan bijdragen aan wederopbouw en maatschappelijke samenwerking.

Datum 29 oktober 2026

Verkenning deelname aan EU-project "Town Twinning"
Op verzoek van de stichting Slava i Volya hebben we daarnaast verkend of gemeente Zwolle samen met de stichting een projectvoorstel kon indienen voor het EU-project "Town Twinning". Dit project richt zich op het stimuleren van uitwisseling tussen gemeenschappen uit verschillende landen, met als doel het versterken van wederzijds begrip en tolerantie. Per individueel project was budget beschikbaar van € 8.000,- tot € 50.000,- . De stichting bood aan om het voortouw te nemen in het project, zodat de gemeente slechts een ondersteunende rol hoefde te vervullen.

Het college heeft vervolgens mogelijke deelname aan dit project onderzocht. Daaruit bleek dat de hoofdindiener duidelijk moest beschrijven welke precieze rol de deelnemende gemeente moest vervullen. Ook bleek dat er minimaal twee gemeenten moesten deelnemen. De korte termijn waarop de aanvraag ingediend moest worden, bood ons te weinig tijd om onze eigen rol (met bijbehorende activiteiten) duidelijk te definiëren of om gesprekken met een tweede deelnemende gemeente te voeren. Daarom moesten we concluderen dat het indienen van een gezamenlijke aanvraag met Slava i Volya op zo'n korte termijn niet realistisch was. Dit hebben we teruggekoppeld aan de stichting.

Ontwikkelingen via Oost NL
Naast de verkenning van het project van VNG International en het project "Town Twinning", hebben wij kennisgenomen van een ontwikkeling waarbij een delegatie uit de regio Kherson in juli 2026 Oost-Nederland bezocht op uitnodiging van Oost NL, een netwerk van bedrijven, kennisinstellingen en overheden in Oost-Nederland gericht op een veerkrachtige economie en een gezonde, duurzame toekomst. Daarbij is een Memorandum of Understanding ondertekend tussen Oost NL en de regionale ontwikkelingsorganisatie van Kherson, gericht op regionale economische ontwikkeling, innovatie en internationalisering. Binnen deze ontwikkeling zien wij inhoudelijke raakvlakken op thema's als water- en riviermanagement, stedelijke weerbaarheid en circulaire bouw. De focus van deze Nederlands-Oekraïense samenwerking ligt op kennisuitwisseling en het verkennen van economische kansen tussen mkb-partijen.

Inmiddels is verkend of deze ontwikkeling op regionaal niveau verder gebracht kan worden. Op basis daarvan is het aanbod van Oost NL voor samenwerking met Oekraïense bedrijven en de regionale ontwikkelingsorganisatie van de regio Kherson onder de aandacht gebracht van het Regio Zwolle Bureau, VNO-NCW Regio Zwolle en de Economic Board Regio Zwolle. Hierbij hebben we de vraag gesteld of deze samenwerking kansen biedt voor bedrijven in de regio Zwolle. Op dit moment vindt verdere afstemming hierover plaats met de betrokken partijen.

Een regionale benadering ligt daarbij voor de hand, omdat de mogelijke samenwerking raakt aan economische ontwikkeling, kennisdeling en relaties tussen overheden, ondernemers en kennisinstellingen. Ook biedt het de mogelijkheid om expertise, netwerken en capaciteit vanuit verschillende organisaties te bundelen. Voor de gemeente Zwolle lijkt dit daarom op dit moment het meest passende schaalniveau om eventuele vervolgstappen te onderzoeken.

Datum 29 oktober 2026

Maatschappelijk draagvlak & participatie
Bij de uitvoering van de motie zijn zowel VNG International als Stichting Slava i Volya betrokken, conform het verzoek van uw raad. Met de stichting heeft gedurende de verkenning veelvuldig overleg plaatsgevonden over de mogelijkheden voor kennisuitwisseling, wederopbouw en samenwerking met Oekraïense gemeenten.

Communicatie
Met deze brief informeren wij uw raad over de uitkomsten van de verkenning en geven wij uitvoering aan het verzoek om vóór de begrotingsbehandeling 2027 over de uitkomsten te rapporteren.

Duurzaamheid
Niet van toepassing.

Financiën
De verkenning heeft plaatsgevonden binnen de bestaande capaciteit en budgetten.

Over eventuele financiële consequenties van toekomstige samenwerking kunnen op dit moment nog geen uitspraken worden gedaan.

Risico's
De verkenning laat zien dat samenwerking met Oekraïense partners op verschillende niveaus kan worden vormgegeven. Het risico bestaat dat initiatieven versnipperd raken wanneer partijen afzonderlijk van elkaar opereren.

VNG International adviseert om waar mogelijk aan te sluiten bij bestaande initiatieven en samenwerkingsverbanden, in plaats van een zelfstandige samenwerking met een individuele Oekraïense gemeente op te zetten. Om die reden wordt verkend of aansluiting bij bestaande regionale netwerken en trajecten mogelijk is. Daarmee kunnen kennis, expertise en contacten worden gebundeld en kan met de beschikbare inzet een zo groot mogelijke bijdrage worden geleverd aan kennisuitwisseling en wederopbouw.

Vervolg
Met de uitgevoerde verkenning heeft het college invulling gegeven aan de motie. Daarbij zijn de mogelijkheden voor samenwerking onderzocht, zijn VNG International en Stichting Slava i Volya betrokken en zijn de opties en mogelijke vervolgstappen in beeld gebracht.

Het onderzoek heeft niet geleid tot deelname aan het huidige programma van VNG International. Wel hebben zich gedurende de verkenning ontwikkelingen voorgedaan binnen regionale initiatieven gericht op de wederopbouw van Oekraïne. In dat kader wordt momenteel bezien of het initiatief van Oost NL rond samenwerking met de regio Kherson op regionaal niveau verder verkend kan worden, onder meer via het Regio Zwolle Bureau, VNO-NCW Regio Zwolle en mogelijk de Economic Board Regio Zwolle. Het college wacht de uitkomsten hiervan af. Daarbij wordt opgetrokken met Stichting Slava i Volya, gelet op de kennis, contacten en betrokkenheid van de stichting. Het college zal uw raad informeren zodra deze verkenning resulteert in een concreet voorstel voor vervolgstappen of samenwerking.

Datum 29 oktober 2026

Openbaarheid
Deze raadsbrief is openbaar.

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer